

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 242g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală
(*dreptul învinuitului de a lua cunoștință de materialele cauzei penale la
terminarea urmăririi penale*)

CHIȘINĂU

22 martie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judcători*,
cu participarea dlui Gheorghe Renița, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 3 noiembrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 martie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Valeriu Tabuica, parte în dosarul nr. 1-82/20, pendinte la Judecătoria Edineț, sediul Ocnița.

2. Sesizarea a fost trimisă de dna judecător Natalia Vameș de la Judecătoria Edineț, sediul Ocnița, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița, se află cauza penală de învinuire a dlui Valeriu Tabuica de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 264¹ alin. (4) [*conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe de către o persoană care nu deține permis de conducere sau care este privată de dreptul de a conduce mijloace de transport*] din Codul penal.

4. În cadrul ședinței de judecată din 26 octombrie 2021, dl Valeriu Tabuica a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală. Cererea a fost susținută de către apărătorul său, dl avocat Vasile Istrati.

5. Printr-o încheiere din aceeași dată, Judecătoria Edineț, sediul Ocnița, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[...].”

Articolul 15 Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

[...]

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...].”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 66 Drepturile și obligațiile învinuitului, inculpatului

„(1) Învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată îi asigură învinuitului, inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

(2) Învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul:

[...]

22) după terminarea urmăririi penale, să ia cunoștință de toate materialele cauzei și să noteze din ele datele necesare, să înainteze cereri de completare a urmăririi penale;

[...]

26) să fie informat de către organul de urmărire penală despre toate hotărârile adoptate care se referă la drepturile și interesele sale, să primească, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărâri, precum și copii de pe ordonanțele de aplicare în privința sa a măsurilor preventive și a altor măsuri procesuale de constrângere, copii de pe rechizitoriul sau de pe un alt act de finalizare a urmăririi penale, de pe acțiunea civilă, de pe sentință, apel și recurs, de pe decizia prin care sentința a devenit definitivă, de pe hotărârea definitivă a instanței care a judecat cauza pe cale extraordinară de atac;

[...].”

Articolul 68 Drepturile și obligațiile apărătorului

„(1) Apărătorul, în funcție de calitatea procesuală a persoanei ale cărei interese le apără, are dreptul:

[...]

10) să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul terminării urmăririi penale și să noteze orice date din dosar, să facă copii;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate a notat că prevederile contestate [articolul 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală] plasează inculpatul într-o poziție dezavantajoasă față de partea acuzării, pentru că nu-i conferă dreptul de a face copii ale materialelor cauzei penale la terminarea urmăririi penale. În schimb, apărătorul are dreptul să facă copii la materialele cauzei penale din momentul terminării urmăririi penale [articolul 68 alin. (1) pct. 10) din Codul de procedură penală]. Totuși, în cazul în care persoana acuzată nu are copiile materialelor urmăririi penale, iar apărătorul este pasiv, atunci persoanei vizate i se îngrădește dreptul de a înainta de sine stătător cereri, referințe etc.

9. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate trebuie modificate prin introducerea sintagmei „să facă copii” în articolul 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală.

10. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 4, 7, 8 alin. (1), 15, 16, 20, 21, 26 alineatele (1) și (3) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală, conform căruia: „Învinuitul,

inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul după terminarea urmăririi penale, să ia cunoștință de toate materialele cauzei și să noteze din ele datele necesare, să înainteze cereri de completare a urmăririi penale.”

15. Prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

16. În continuare, Curtea reține că o condiție obligatorie pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016).

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se pretinde că persoana nu a avut posibilitatea de a face copii ale materialelor cauzei penale la terminarea urmăririi penale. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate de către instanța în fața căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

19. Autorul sesizării susține că prevederile contestate contravin articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 8 alin. (1) [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 15 [*universalitatea*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 26 alineatele (1) și (3) [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

20. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată.

21. Curtea constată că autorul excepției s-a limitat la invocarea mai multor articole din Constituție, fără a oferi o explicație corespunzătoare privind modul în care ar putea fi lezate drepturile garantate de aceste articole.

22. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 46 din 1 aprilie 2021, § 17 și jurisprudența citată acolo).

23. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 32).

24. Mai mult, Curtea observă că autorul sesizării își exprimă, de fapt, dezacordul cu redactarea articolului 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală, solicitând modificarea acestuia, *i.e.*, introducerea sintagmei „să facă copii”.

25. Astfel, Curtea constată că autorul sesizării nu a formulat o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci mai curând o propunere de *lege ferenda*, cu privire la care Curtea nu se poate pronunța, neavând competența de a modifica

dispozițiile de lege supuse controlului de constituționalitate. Competența de a modifica articolul criticat îi revine Parlamentului.

26. Totodată, referitor la accesul acuzaților la materialele cauzei penale, Curtea Europeană a menționat că toate probele acuzații trebuie, în principiu, să-i fie prezentate persoanei învinuite într-o ședință publică, în vederea unei dezbateri adversariale (*Al-Khawaja și Tahery v. Regatul Unit* [MC], 15 decembrie 2011, § 118).

27. În acest sens, în Decizia nr. 14 din 2 februarie 2021, Curtea a constatat că în situația în care procurorul trimite cauza în judecată fără ca învinuitul să ia cunoștință de materialele dosarului și fără a primi copia rechizitoriului, atunci instanța sesizată dispune, în baza articolului 351 alin. (6) din Codul de procedură penală, executarea măsurilor în discuție de către procuror. Aceste prevederi conțin o garanție pentru partea apărării (a se vedea § 25-26).

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (2) pct. 22) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Valeriu Tabuica, parte în dosarul nr. 1-82/20, pendinte la Judecătoria Edineț, sediul Oconița.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 22 martie 2022
DCC nr. 29
Dosarul nr. 242g/2021*